

نقش خانواده و مدرسه در جذب دانش آموزان به نماز

زینب الفی ثمرین

مقدمه

در جامعه اکثر مفسد فردی و اجتماعی، ناشی از بی‌نمازی است. اگر تحقیق کنیم و به زندان‌ها سری بزنیم، نتیجه می‌گیریم که ۹۸ درصد بزهکاران و جنایتکاران، کسانی هستند که نماز نمی‌خوانده‌اند. اگر همه افراد جامعه اسلامی ما نماز حقیقی بخوانند، تأثیر نماز در سلامت اجتماع آشکار می‌شود و فساد از بین می‌رود. (راشدی، نماز شناسی: ۱۳۷۸)

در گرایش نوجوانان و جوانان به نماز سه عنصر اصلی خانه، مدرسه و رسانه‌های گروهی نقش اساسی و محوری دارند. در این تحقیق دو عامل اول (نقش خانواده و مدرسه) مورد بررسی قرار می‌گیرد، و متغیرهایی مانند تشویق و نماز خواندن والدین، تحصیلات آنان، تشویق دانش آموزان در مدرسه برای نماز، زیباسازی نمازخانه و تنوع در برنامه نماز و بیان قصه‌های قرآنی و شرکت معلمان و کارکنان مدرسه و نقش روحانی در جذب بیشتر دانش آموزان به نماز مورد بررسی قرار گرفت و به این نتیجه می‌رسیم که بین این عوامل و شرکت دانش آموزان رابطه معنادار (مثبتی) وجود دارد.

هیچ تربیت و آموزشی بدون زمینه سازی، موفق نیست. اگر مجموعه عناصر و عوامل تأثیر گذار در ارسال یک پیام ارزشی، از وحدت و هماهنگی لازم در عمل برخوردار نباشند، نمی‌توانند مؤثر واقع شوند و چه بسا آثار یکدیگر را خنثی کنند.

آموزش نماز و پرورش روحیه مذهبی مناسب برای اقامه آن، ابتدا از خانه شروع می‌شود و خانواده نقش مهمی در انتقال فرهنگ نماز از خود بروز می‌دهد. آنچه در مورد فرزند در گرایش به نماز مهم است، وجود انگیزه است، و آنچه در تربیت و آموزش نماز اهمیت دارد، رسوخ روح معنوی نماز به اعماق دل اوست، نه تحمیل فرم و قالب به او. زمانی آموزش نماز به توفیق می‌انجامد و قرین موفقیت می‌گردد که با احساس خوشایندی همراه باشد.

بدون تردید همه انسان‌ها به طور فطری استعداد و گرایش به نیایش دارند، اما آنچه که درباره کودکان و نوجوانان مهم است، چگونگی روش‌های آموزش و نحوه ارائه و انتقال این ارزش‌هاست. رعایت کردن اصولی در این زمینه مانند اصل تقلید، تشویق و تقویت، توجه به اصل پربماک (بدین صورت که هر فعالیت‌ای که جاندار انجام می‌دهد، می‌تواند فعالیت‌ی را که معمولاً کمتر از او سر می‌زند را تقویت کند: زمینه روان‌شناسی اکتینس‌وین و هیلگارد، جلد ۱) نیز می‌تواند مؤثر باشد. داستان‌گویی و روش استدلال و منطقی متناسب سن او، دوری از جبر و تحمیل تأثیر مهمی در علاقه فرزندان به نماز خواهد داشت. طبق اطلاعات به دست آمده از نظرسنجی که در این زمینه انجام گرفت بیشتر دانش آموزان علت نماز نخواندن دوستانشان را بی‌رغبتی آنان به نماز در اثر آموزش غلط پدر و مادر ذکر کرده‌اند.

آموزش‌های خطابی و توصیه‌های مستقیم و آمرانه، نه تنها چندان رغبت و انگیزه‌ای در درون جوان و نوجوان ایجاد نمی‌کند، بلکه گاهی مایه آزدگی و تفر نیز می‌شود در مقابل خانواده‌ها می‌توانند بسیاری از رفتارهای مطلوب و احساسات خوشایند و دوست داشتنی خود را به طور غیر مستقیم در قالب ارزش‌ها و احکام دینی و از طریق بهره‌گیری از الگوهای رفتاری، در وجود کودکان و نوجوانان تثبیت نمایند.

در شکل‌گیری شخصیت هر فرد، مقطع نوجوان و جوانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است زیرا که ثبات شخصیت هر انسانی در این آغاز و به هر نحوی که شکل گیرد غالباً به همان صورت تثبیت می‌گردد و به همین دلیل دارای اهمیت زیادی است. از طرفی نهاد مقدس آموزش و پرورش نیز برای احیای این امر مهم وظیفه‌ای بس مهم دارد و یکی از این وظایف مهم که باید به آن اهمیت داد مسئله نماز می‌باشد، برای جذب جوانان به این فرضیه عظیم و این سفر ملکوتی باید خانواده، مدرسه، اجتماع، دولت و حکومت دست در دست هم نهند و زمینه‌های رویکرد نسل جوان کشور را به این مائده معنوی عمق گسترش دهند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد رفتار نماز گزاران کمتر مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است، به گونه‌ای که کمتر از یک درصد از مقالاتی که در مجلات علمی بین‌المللی چاپ شده درباره پژوهش‌های مذهبی بوده است. این مسئله با در نظر گرفتن متغیرهایی مانند سن، دوره‌های تحولی و تحصیلات نمود بارزتری پیدا می‌کند؛ و از آنجایی که امروزه در جامعه ما احساس می‌شود که علاقه به نماز در بین جوانان و نوجوانان کاهش یافته و با توجه به این که نوجوانان دارای روحیه تأثیر پذیری شفاف هستند و حساسیتشان عامل اصلی توجه دستگاه‌های تبلیغاتی استکبار و بنگاه‌های فرهنگی غرب برای سوق دادن آنها به انحرافات اخلاقی در طول تاریخ بوده است نیاز به انجام پژوهش‌های گسترده‌تر در این زمینه مطرح می‌شود.

در این زمینه برای بیان مفاهیم عملیاتی به مفردات قرآن، نهج البلاغه، دایره المعارف و نماز نور چشم مصطفی رجوع کرده و در ارتباط موضوع به پایان نامه و مقالات از جمله موارد زیر مراجعه کردم.

کمالی در پژوهشی با عنوان بررسی علل و عوامل مؤثر بر گرایش دانش آموزان دبیرستانی به نماز دریافت: دانش آموزانی که در نماز جماعت شرکت نکرده‌اند، دلایلی از قبیل نامناسب بودن محیط نمازخانه، نامناسب بودن امکانات فیزیکی مانند سرویس بهداشتی، مناسب نبودن زمان برگزاری نماز، را مطرح نموده‌اند.

با تحقیقی که اینجانب بر روی دانش آموزان مدرسه دخترانه اشرفی انجام دادم همین دلایل را بیان کرده بودند.

بیگلو در پژوهشی نشان داد اعتقاد و ایمان قلبی شخص در درجه اول و حضور کارکنان مدرسه در صفوف نماز جماعت در مرحله دوم اهمیت قرار دارد.

حسینی میان آموزش مدرسه و نماز خواندن دانش آموزان رابطه‌ای معنادار به دست آورد. همچنین نحوه عملکرد معلمان و شرکت آنان در نماز جماعت مدرسه و ارتباط صمیمانه با دانش آموزان را در برپایی هرچه با شکوه‌تر نماز جماعت و علاقه‌مندی دانش آموزان به این امر مؤثر دانسته است.

عسگری طی پژوهشی نشان داد زمان مناسب برگزاری نماز، آشنا نمودن دانش آموزان با فلسفه نماز و تقویت درونی دانش آموزان در این خصوص باید مورد تأکید قرار گیرد.

بهرامی وجود نمازخانه و امکانات، تشویق دانش آموزان و اهمیت پدر و مادر به نماز را در گرایش دانش آموزان به نماز بسیار مؤثر دانسته است.

تأکید پژوهش‌های خارج از کشور نیز در ارتباط با تربیت مذهبی و اخلاقی و لزوم عبادت در زندگی و مدارس، حاکی از اهمیت این مسئله است. برای مثال، هاکنی و ساندروز مروری بر آینده تربیتی، اخلاقی و دینی داشته و ضرورت وجود راه حل‌های کارآمد در این زمینه را مطرح نموده‌اند. در همین زمینه، مالتبی و دی بر این امر تأکید نموده‌اند که برای انجام عبادت‌های گروهی در مدارس، لازم است خانواده‌ها و سازمان‌های خصوصی و عمومی در اجرای این مسئولیت مشارکت داشته باشند و این کار تحمیلی نباشد.

آقای داود راعی در وبلاگ خود در مقاله ایی تحت عنوان (راه های علاقه مند کردن دانش آموزان به نماز) راههای درمان آسیب های اجتماعی نماز گریزی دانش آموزان را به شرح زیر معرفی می کند :

۱. به کارگیری روش محبت ۲. استفاده از روش الگویی، ۳. روش تذکر، ۴. نقل یا نمایش قصه‌ها و خاطره‌های زیبا در ارتباط با اهمیت و عظمت نماز، ۵ احداث و زیباسازی مساجد و نمازخانه‌ها، ۶. ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری امام جماعت مساجد و مدارس است. خلق و خوی نیکوی امام مسجد و مهارت اجتماعی او در برقراری ارتباط با نمازگزاران فوق‌العاده مؤثر است، ۷. بیان رمز و راز نماز و آثار

خانم مینو شریفی مدیر دبستان دخترانه صاحب الزمان (عج) منطقه جعفرآباد در اقدام پژوهی خود که با عنوان (چگونه توانستم دانش آموزان را به شرکت در نماز جماعت مدرسه علاقه مند کنم؟) راهکارهای زیر را پیشنهاد می دهد :

۱- تشکیل جلسه آموزشی و تربیتی ویژه والدین با حضور افراد کارشناس ۲- استفاده از روش تدریس همیار نماز ۳- برگزاری جشن نماز ۴- تهیه دفترچه نماز ۵- بازی کارت های نماز ۶- تهیه و تکثیر جدول نماز برای فراگیران در خانه ۷- بیان داستان هایی در رابطه با نماز از بزرگان و استفاده از سی دی های آموزشی نماز ۸- دادن کارت نماز ۹- پذیرایی از دانش آموزان ۱۰- استفاده از هر فرصت و موقعیت

پژوهش‌های مذکور نشان می‌دهد که تربیت مذهبی و اخلاقی دانش آموزان یکی از نگرانی‌های جوامع بشری است که روز به روز بر اهمیت آن افزوده می‌شود. عبادت به‌طور عام و برگزاری نماز جماعت در مدارس به‌طور خاص، یکی از مصداق‌های توجه به تربیت مذهبی است که لازم است در مدارس جوامع اسلامی به آن توجه شود.

خانم عالمه سیدکاظمی از شهرستان گرمی در کتاب پنجره‌ای روبه آفتاب که شامل تجربه‌ها و خاطره‌های آموزشی و تربیتی فرهنگیان می‌باشد می‌نویسد: انجام عبادت در کودکی موجب ملکه شدن این رفتار در وجود آنها می‌گردد و اگر بخواهیم افراد با عبادت خو بگیرند، باید دوره کودکی را مغتنم بشماریم. وی نقش الگو، تبلیغ صحیح، تشویق، تذکر را در آوردن و جذب کودکان به نماز و عبادت مؤثر می‌داند و می‌نویسد: چون

کودکان، بسیاری از حرکات و رفتارها را از طریق تقلید کردن از دیگران می‌آموزند؛ پس باید برای آموزش نماز، الگوی مناسب در معرض دید آنها قرار دهیم و به این شعر سعدی استناد می‌کند که گفته: «بزرگی سراسر به گفتار نیست دو صد گفته چون نیم کردار نیست» وی حضور معلمان را به صورت عملی در انجام عبادات، جهت تأثیر در الگو پذیری و تشویق دانش‌آموزان مؤثر می‌داند و معتقد است در انجام عبادات و نماز نباید برای دانش‌آموزان سخت‌گیری کنیم زیرا نتیجه عکس خواهد داشت (سید کاظمی، ۱۳۸۸، ص ۲۴۳)

در سایت راسخون آقای علی حاجی‌بابایی مهم‌ترین راهکارهای جذب دانش‌آموزان به نماز را با توجه به خلاصه ای از ۹۰ تحقیق فرهنگیان منطقه اسفراین به شرح زیر معرفی می‌کند:

۱- تبیین اثرات نماز ۲- تکریم و شخصیت دادن به دانش‌آموزان ۳- نشاط آفرینی فرهنگی و اعتقادی و خود باوری در دانش‌آموزان ۴- ایجاد رابطه قوی دینی بین معلم و دانش‌آموزان ۵- داشتن نماز خانه جذاب و عالی و استفاده از رنگ‌های دلپذیر ۶- بازگو نمودن اهمیت و ضرورت نماز به اولیای دانش‌آموزان ۷- اجرای مسابقات مختلف در خصوص نماز و اهدای جوایز به دانش‌آموزان برتر ۸- شرکت معلمین، مدیر، معاون و سایر کارکنان در کنار دانش‌آموزان در نماز جماعت ۹- برگزاری نمایشگاه در خصوص نماز از آثار دانش‌آموزان ۱۰- توزیع کتب دینی و اخلاقی ساده ۱۱- معرفی دانش‌آموزان نماز گزار و تشویق آنان در حضور دیگران ۱۲- برگزاری اردوهای سیاحتی و زیارتی ۱۳- استفاده از تمثیل و شعر و ادبیات در سخنرانی در مورد نماز ۱۴- ایجاد سرویس‌های بهداشتی مجهز در مدارس ۱۵- داشتن کتابخانه غنی و سودمند در مورد نماز

مقاله‌ی نقش خانواده در نماز فرزندان نیز مورد بررسی قرار گرفت ولی این منبع بیشتر از روش توصیفی استفاده کرده بودند و مقاله‌ی بررسی راه‌های جذب جوانان به اقامه‌ی نماز از خانم محبوبه درخشش و حمیده طالبیان (کارشناسی ارشد جمعیت شناسی) فقط در قسمت پیشینه‌ی تحقیق، پیشینه‌ی موضوع را مورد بررسی قرار داده و نمونه‌ی تحقیقاتی که در این زمینه انجام گرفته و بیشتر به امر نماز پرداخته تا راه‌های جذب جوانان. همچنین پایان‌نامه زهره حاجی‌صادقیان با موضوع نماز و تأثیر آن بر اعمال و رفتار نوجوانان مورد بررسی قرار گرفت البته نمونه‌ی گیری ایشان در این پایان‌نامه مورد تأمل است.

بیان مسئله

یکی از عوامل مهم درسازندگی و شکوفایی و یا تخریب شخصیت انسان خانواده است از آن جایی که بخش زیادی از شخصیت تربیتی انسان در کودکی و نوجوانی شکل می‌گیرد خانواده از مهمترین عوامل تربیتی انسان به شمار می‌آید چون کودک تا چشم باز می‌کند پدر و مادر و اهل خانه را می‌بیند و از آنها الگو می‌گیرد. از دلایل بی‌توجهی به نماز، نبودن الگوی نمازگزار در منزل و جو فساد محیط خانه است. در مقابل خانواده‌ای که اعضای آن با برپایی نماز به طهارت درونی خود می‌پردازند پشتمانی محکمی برای معنویت است که در مقابل ناملاپمات زندگی آن‌ها را حمایت می‌کند.

چنین افرادی از نظر روحی توکل به خدا کرده، اعتماد به نفس داشته و در مقابل مصائب و مشکلات خود را نمی‌بازند. در نتیجه اختلالات روحی مانند اضطراب، ترس، افسردگی، از خود بیگانگی و خودکشی در چنین افرادی به ندرت دیده می‌شود. (ماهنامه رشد، ۱۳۹۰) مدرسه بعد از خانواده دومین نهادی است که در تمایل و رغبت دانش‌آموزان به نماز بسیار مؤثر است. از آنجا که مدرسه از لحاظ روابط گروهی وسیع‌تر است دانش‌آموزان در آنجا روابط گسترده‌ای پیدا می‌کنند. آنان در روابط آموزشی با دوستان، همکلاسان، معلمان و اولیای مدرسه قرار می‌گیرند، نماز که یک عمل عبادی است قادر است این روابط را از سطح آموزش بالا برده، در سطح تربیتی و فرهنگی قرار دهد.

در متون دینی مامثل قرآن کریم، نهج‌البلاغه و کتاب‌های حدیث به خواندن نماز تأکید شده و آمده است: نماز، وسیله‌ای برای پاک شدن از خودبینی است (نهج‌البلاغه، حکمت ۲۵۲) به درستی که نماز انسان را از کار ناشایست باز می‌دارد. (عنکبوت، آیه ۴۵)

در مدرسه هنگامی که نوجوانان و جوانان، در موقعیت‌های مختلف اوقات تحصیل، هنگام شنیدن اذان، در کلاس یا در راهروی مدرسه بدون هیچ تکلفی، مشاهده کنند که معلمان و مربیان مشتاقانه به سوی نماز می‌شتابند، در اثر احساس همانندسازی به شوق و رغبت در می‌آیند و به اقامه نماز گرایش فزون‌تری پیدا می‌کنند و همچنین به عنوان نمونه تشویق دانش‌آموزان به اینکه در صورت شرکت بیشتر در نماز به عنوان بهترین‌های نماز نام همراه با تصویر آن‌ها در وبلاگ نماز مدرسه ثبت می‌شود شوق و انگیزه عجیبی در آن‌ها به وجود می‌آورد.

هر قدر شخصیت الگوهای تربیتی و پرورشی برای دانش‌آموزان، محبوب و دوست داشتنی‌تر باشد تأثیر پذیری آنها افزایش می‌یابد. روشن است که هرگز نباید به اجبار و تحمیل و فشار، دانش‌آموزان را به نماز وادار کنیم. در عوض شایسته است پیش از هر چیز، جاذبه‌های رفتار خود را در بیان ارزش‌ها، با فراهم کردن مقدمات نماز افزایش دهیم. اگر چنین فضایی بر مدارس حاکم باشد، روحیه معنوی دانش‌آموزان افزایش می‌یابد و در نمازخانه‌ی مدرسه ارتباط شوق انگیز همسالان گسترش می‌یابد.

مطلوب این بود که اکثر دانش‌آموزان در نماز شرکت نمایند. اما این تصور صحیح نبود. زیرا تعدادی کمی از دانش‌آموزان در نماز جماعت مدرسه حاضر می‌شوند و این مهمترین مسأله ای بود که توجه بنده را به خود جلب کرده و باعث شد که اقدام به این تحقیق نمایم.

اهمیت و ضرورت موضوع

یکی از نیازهای نوجوانان و جوانان ، مذهب و داشتن یک فلسفه حیاتی ارضا کننده است که هم زمان با سنین بلوغ به اوج خود می رسد. در نوجوانی مسئله شخصیت با شدت تمام از نو وارد میدان می شود پس نوجوانی و جوانی یکی از مراحل و مراتب است که طی آن ساختهای قطعی شخصیت و هویت بزرگسالی تثبیت شده یا در باره او مطرح می گردد ویژگی های نوجوانی و جوانی، اولین قدم برای تدوین یک برنامه آموزشی صحیح به منظور ایجاد تقویت و تثبیت رفتار مورد نظری باشد.

از منظره علم و دین ، در تمام عمر و طول حیات انسانی هیچ برهه ای مهم تر از دوره نوجوانی و جوانی نیست . زیرا این دوره ، دوره ای است که می توان با برنامه ریزی صحیح تربیتی به فرآیند اجتماعی نوجوانان و جوانان کمک کرد . امروزه علاوه بر خانواده که جایگاه ویژه ای در رشد و بارور نمودن دینی و اجتماعی و مذهبی نوجوانان دارد نهاد مقدس آموزش و پرورش نیز وظیفه ای بس مهم در احیای ارزشهای اصیل اسلامی را نیز بر عهده دارد که یکی از این ارزشها که به عنوان رکن درستون دین نام برده شده است نماز است . لذا بررسی عوامل مؤثر در جذب دانش آموز به نماز از ضروریات می باشد.

اهداف تحقیق

هدف کلی: شناسایی راه های افزایش انگیزه دانش آموزان مدرسه راهنمایی حاج رحیم اشرفی به نماز و نقش خانواده و مدرسه در این زمینه

هدف های فرعی: ۱- تعیین میزان تأثیر شرکت معلمان مدرسه برای نماز در شرکت بیشتر دانش آموزان براین امر

۲- تعیین میزان نقش حضور روحانی در نماز جماعت مدرسه در جذب دانش آموزان به نماز

۳- تعیین نقش نمازخانه جذاب در افزایش انگیزه دانش آموزان به نماز

۴- تعیین تأثیر تشویق والدین و مربیان در نماز خواندن بیشتر دانش آموزان

۵- تعیین تأثیر تحصیلات والدین و جذب فرزندان به نماز

۶- تأثیر نماز خواندن والدین در نماز خواندن فرزندان

بیان فرضیه

۱. بین میزان تحصیلات والدین و جذب فرزندان به نماز رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین میزان نماز خواندن والدین و نماز خواندن فرزندان رابطه معناداری وجود دارد.
۳. تشویق والدین و مربیان مدرسه باعث شرکت بیشتر دانش آموزان به نماز می شود.
۴. شرکت مربیان مدرسه باعث ایجاد انگیزه و علاقه بیشتر دانش آموزان به نماز می شود.
۵. نمازخانه جذاب و وجود روحانی باعث شرکت بیشتر دانش آموزان به نماز می شود.
۶. تنوع در برنامه های نماز اعم از بیان قصه های قرآنی و احکام باعث جذب بیشتر دانش آموزان به نماز است.
۷. بین آشنایی دانش آموزان با احکام نماز و زمان مناسب نماز با شرکت دانش آموزان به نماز رابطه معناداری وجود دارد.

نماز: واژه نماز در لغت فارسی از لفظ پهلوی «نماک» (namac و آن هم از ریشه ایران باستان واژه‌ی نم (nam به معنای خم شدن و تعظیم کردن گرفته شده است. از جمله معنای نماز که در کتاب‌های لغت فارسی وجود دارد می‌توان به بندگی، اطاعت، سجود، پرستش، خدمتکاری و فرمان‌برداری اشاره کرد. برخی معتقدند «صلاه» از ریشه‌ی عربی گرفته شده و به معنای کنیسه یهودیان است. به نظر نولدکه «صلاه» از لفظ عربی «صلوها» مشتق شده است. راغب می‌نویسد: اصل «صلاه» برای دعا بوده و از باب نام‌گذاری کل به نام اجزایش، بر نماز اطلاق گشته که بخشی از اجزای آن دعا است. (شمس، نماز نور چشم مصطفی: ۱۳۹۰)

واژه «الصلوه» ۶۱ بار بدون مشتقات و ۹۸ بار با مشتقات، در قرآن به کار رفته است. واژه «صلی» در قرآن، دو ریشه دارد: یکی (صلی یصلی) به معنای افروختن آتش یا چیزی شبیه آن که این معنا ارتباطی با «صلاه» ندارد و دیگری واژه (صلوه) از (صلی یصلو) است که در قرآن به چند معنا به کار رفته است. ۱- دعا، تبریک و تمجید ۲- عبادت خاص (نماز) ۳- عبادت ۴- رحمت خداوند ۵- کنیسه‌های یهودیان.

خانواده: خانواده اولین نهادی است که دانش‌آموزان در آن رشد و نمو می‌یابد و همچنین خانواده در اجتماعی کردن کودک و برآورده کردن نیازهای اولیه او نقش اساسی دارد. منظور از خانواده در این تحقیق پدر و مادر و سایر اعضای خانواده هستند که دانش‌آموز هر روز در خانه با آنها زندگی می‌کند.

کارکنان مدرسه: منظور از کارکنان مدرسه کلیه عوامل اجرای مدرسه از قبیل مدیر، معاونان، مربی پرورشی، مربی تربیت بدنی، مربی بهداشت، معلمان سایر پایه‌ها هستند که دانش‌آموز هر روز در مدرسه با آنها روبرو می‌شود و از آنها تأثیر می‌پذیرد.

روحانی مدرسه: منظور از روحانی شخصی است که واجد شرایط امام جماعت است و برای برگزاری نماز جماعت به مدرسه می‌آید و نماز را به صورت دسته جمعی برگزار می‌کند.

نماز خانه: منظور از نمازخانه، اتاقی مستقل در ساختمان مدرسه است که با موکت یا فرش پوشیده شده است و دارای کفش کن، جای مهر و کمد مخصوص کتاب‌هایی از قبیل قرآن و کتب ادعیه می‌باشد و دانش‌آموزان برای ادای نماز به آنجا می‌روند.

علاقه: این کلمه مصدر است به معنی دوست داشتن، به دل دوست داشتن کسی، ارتباط، دوستی، محبت قلبی، عشق، آنچه که انسان به آن دلبستگی دارد، علائق جمع (فرهنگ فارسی دکتر حسن عمید)

دوران نوجوانی: دوران نوجوانی مصادف است با بروز بیداری‌های متعدد که هر کدام آن‌ها می‌تواند زمینه و منشاء برای رشد و سعادت و در صورت عدم هدایت آن موجب بدبختی شود.

نوجوانی سن مباحث بی پایان مباحث فلسفی، دینی، سیاسی و ادبی است. او با الفاظ بازی می‌کند و اغلب استدلال منطقی و قیاسی صوری را مورد سوء استفاده قرار می‌دهد و امری را به عنوان حقیقت اثبات می‌کند و نتیجه‌گیری می‌کند. (پایان نامه زهره حاجی صادقیان، جایگاه نماز، ص ۴)

آزمودنیها

به تمامی گروه یا افرادی که می‌خواهیم ویژگی خاصی را در بین آنها مورد مطالعه و بررسی کنیم و در یک یا چند صفت با هم مشترک هستند جامعه آماری می‌گویند.

در این تحقیق، جامعه آماری مورد مطالعه، کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی و راهنمایی خمینی شهر است.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

حجم نمونه به بخشی از جامعه آماری اطلاق می‌شود که ویژگی‌ها و صفات جامعه آماری را در خود داشته باشد و محقق بتواند یافته‌های خود را به کل جامعه آماری تعمیم دهد. نمونه آماری یا حجم نمونه در این تحقیق کلیه دانش‌آموزان مدرسه اشرافی است که ۱۲۰ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای انجام گرفت و با بررسی اینکه این مدرسه از نظر امکانات در سطح متوسط قرار دارد در مقابل مدارس در سطح بالاتر یا پایین‌تر مناسب دیدم که تحقیق از دانش‌آموزان این مدرسه انجام گیرد.

- میزان مشارکت خانواده در افزایش علاقه دانش آموزان به نماز

- میزان همکاری کارکنان مدرسه

- میزان نقش روحانی مدرسه

- میزان نقش نمازخانه

- میزان علاقه دانش آموزان

ابزارها و روش های جمع آوری داده ها

نوع ابزار استفاده شده برای جمع آوری داده ها در این تحقیق، پرسشنامه است که شامل ۱۱ سوال، ۱۰ مورد به صورت تست و یک مورد تشریحی عوامل شرکت دانش آموزان به نماز و عدم شرکت را مورد بررسی قرار دادیم.

سوالات بر اساس اهداف تحقیق بوده و در مقدمه ی پرسشنامه از دانش آموزان خواسته ایم از درج نام و نام خانوادگی خودداری نمایند و صادقانه به پرسش ها پاسخ دهند.

منابع

- قرآن کریم

- نهج البلاغه ، محمد دشتی، چاپ سوم، نشر حضور، قم، ۱۳۷۹.

- نماز نور چشم مصطفی، سعید شمس. چاپ نهم، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، قم، ۱۳۹۰.

- اسرار نماز، محسن قرائتی، نشر مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن، چاپ دوم، تهران، ۱۳۹۰.

- مفردات قرآن (بررسی چهل واژه کلیدی قرآن کریم)، حمید محمدی، نشر موسسه ی فرهنگی دارالذکر، ۱۳۸۰.

- پایان نامه بررسی راههای جذب جوانان به نماز، محبوبه درخشش، حمیده طالبیان، کارشناسی ارشد جمعیت شناسی، بهار ۱۳۹۱.

- پایان نامه افزایش انگیزه دانش آموزان به نماز، ایرج پور فیض.

- پایان نامه جایگاه نماز و تأثیر آن بر اعمال و رفتار نوجوانان، زهره حاجی صادقیان.

- پژوهش: نقش خانواده در گرایش کودکان و نوجوانان به نماز، فضا جریان قلم.

- نقش خانواده در آموزش و شیوه های جذب فرزندان به نماز پذیرفته شده در فراخوان مقاله ستاد اقامه نماز گیلان سال ۱۳۹۱ دکتر صونیا زارع (عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان پردیس بنت الهدی صدر گیلان خاوران)

- یکصد و چهارده نکته درباره نماز، محسن قرائتی، ناشر طرح اقامه نماز، پاییز ۱۳۷۲.

- راشدی، حسن (۱۳۷۸) نماز شناسی، ستاد اقامه نماز، تهران.

- وبلاگ مقاله راه های علاقه مند کردن دانش آموزان به نماز از آقای داود راعی.